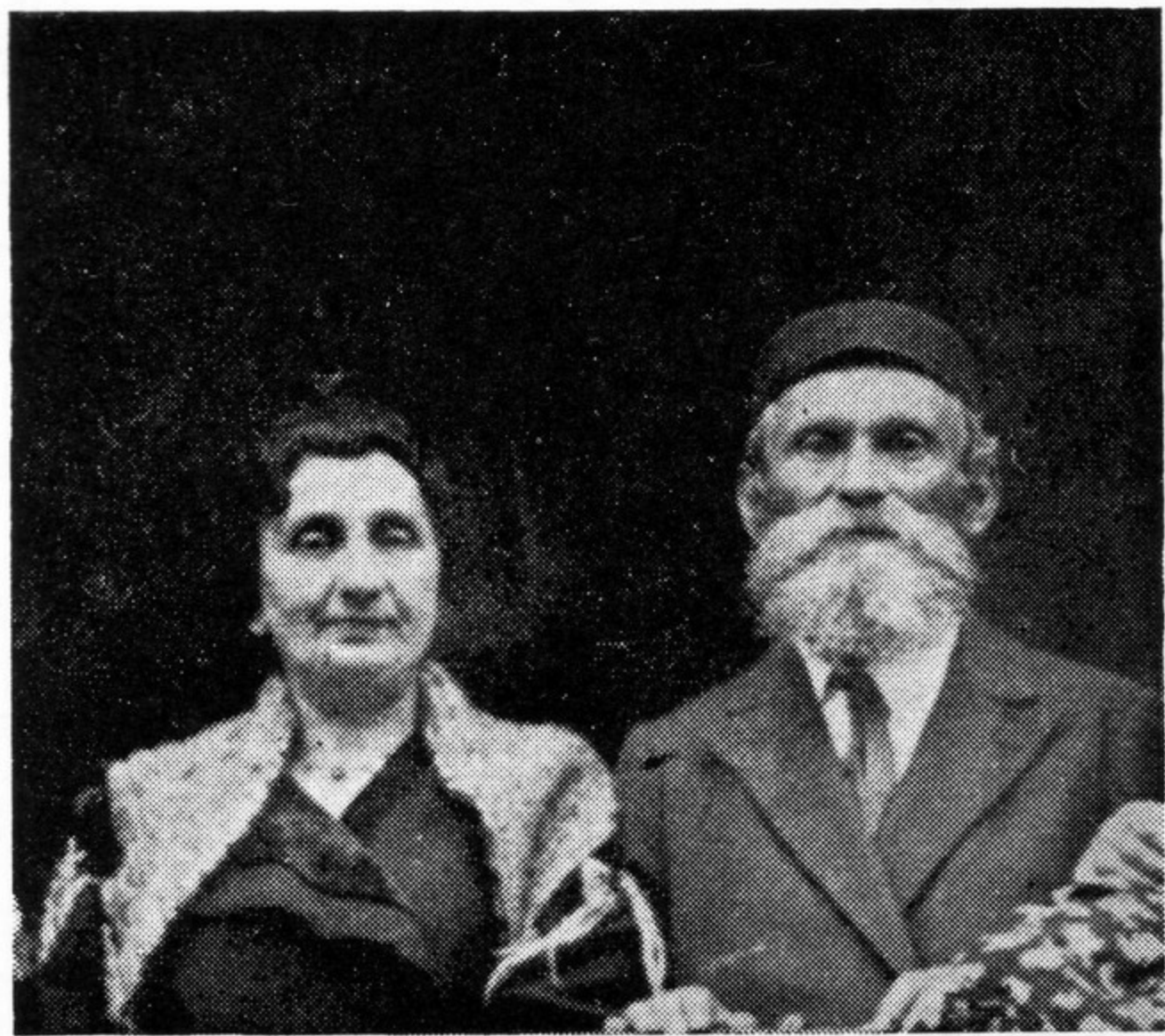

כה נכסף אבא, אך לא! אבא ואמא, וכן שני אחי יהושע ודוד ובני משפחותיהם נשארו על אדמת פולין הארורה ולא זכו להגיע לארץ הנכסכת — לארץ-ישראל. והרי אחים אלה התמסרו בכל נפשם ובכל מאודם לרעיון ולפעולה הציונית, לתחיית עמנו ולגאולתו!

הירש-מאיר וחנה ראק ז"ל

הורי הטובים והישרים, אבי הטוב והרחום! אף כי לא הלכנו בכל דרכיך כמצוות תורתך הקדושה הרי נושאים אנו בלבנו את אהבתך למורשתו של עמנו העתיק, את נאמנותך לכל הקדוש לעמנו בכל תמורות העתים — את אהבת ישראל, את ערכיו המוסריים ואת התקווה לגאולה שלמה של עמנו בארצו החופשית העצמאית והפורחת!

הבנים

הירש-מאיר וחנה ראק

אבי הירש-מאיר ואמא חנה לבית ווייס מוצאם ממשפחות ותיקות בקוטנה. כרוב יהודי קוטנה היה גם אבא טרוד כל ימיו בעסקיו, כדי לפרנס את כל בני ביתו, אך למרות דאגות הפרנסה דאג אבא לחינוך ילדיו — בניו ובנותיו — שהיו שתיים-עשרה נפש במספר. גם הוא עצמו מצא עת לתורה ומדי יום ביומו, בטרם צאתו לעסקיו למד אבא בצוותא „דף יומי“ בגמרא בבית-המדרש. אבל הפיצוי לכל טרדות ימי החולין מצא אבא ביום השבת. ביום זה רוח של קדושה היתה שרוייה על כל הבית. כבר בעצם ברכתו „שלום-עליכם“ עם שובו בליל-שבת מבית-הכנסת הביא אבא רוח של קדושה וחג לתוך הבית! נועם ורוממות-נפש נסוכה היתה על כולם. ואמא היקרה ואצילת-הנפש הוסיפה על החן, היופי והעדנה של יום שבת בבית יהודי!

לכבוד יום זה, לכבוד השבת היה אבא נוהג להביא עמו מבית-הכנסת אורח ולעיתים אפילו שניים או יותר, כי לא נעמה לו סעודת שבת החגיגית בודדו כי שם בבית-המדרש נשאר יהודי בודד, רעב ללחם ביום הקדוש!

אכן אבא וכן אמא היו מבית שמאי, הם היו מאוד מחמירים כלפי עצמם במצוות בכל אשר נגע לאורח-חיהם, אך היו מבית הלל בכל הנוגע לזולת. וכמובן ביקשו לחנך את ילדיהם ברוחם הם ברוח היהדות המסורתית, לשמור אמונים למורשת היהדות. ואכן לא מעט הנחילו לנו ממורשתם זו. מדי שבת בשבת היה אבא לומד אתנו פרקי-אבות בנעימה נלבבת, תוך הסברת הדברים על דרך המשל, בהביאו דוגמאות ממצאות חיינו.

בדרך זו הנחיל לנו אבא ערכים מתרבותנו וממורשתנו העתיקה והעשיר את עולמנו בתכנים וערכים שלא משו מאתנו בדרך חיינו בה הלכנו. נכסי רוח ותרבות אלה אותם ינקנו בבית אבא מלווים אותנו בכל אשר נפנה. יפים במיוחד היו ימי החג. הם היו כאור בהיר וזוהר אשר הקרין על מציאותנו העכורה בתנאי העיירה הגלותית. אך בהגיע „הימים-הנוראים“ הבית כולו לבש קדרות. הנה קרב ובא יום-הדין, יום חשבון-הנפש, יום שכל באי עולם ניצבים לפני ריבון העולמים! ומי לא יחרד?! לפני לכתו ל„כל נדרי“ היה אבא מחפה בטליתו הגדולה על צאצאיו ומברכם כדרך יעקב אבינו את בניו. ידענו כי אבא חרד לשלומנו, לחיינו ולגורלנו.

אולם אבא לא יכול היה לגונן עלינו. ימים נוראים שלא היו דוגמתם בתולדות עמו ובתולדות מין האדם הלכו וקרבו. היטלר הגיע לשלטון. האנטישמיות בפולין החלה להשתולל בכל פראותה. אי-אפשר היה עוד לנשום באווירה המורעלת והנוער היהודי החל לתור אחר פתרון, אחר נדודים לארצות אחרות ואף אנו בתוכם. אנו שמונה בנים ובנות זכינו לעלות לארץ-ישראל! הורינו היקרים ליוו אותנו לתחנת הרכבת. בבכי, באנחות, בשמחה וברעדה נפרדו מאתנו, בתקווה להתראות על אדמת הקודש אליה